

A MUNKÁSÁKTÍVA — A PÁRT EGYSÉGÉNEK TÉNYEZŐJE

A Jugoszláv Kommunista Szövetség — mint a munkásosztály élcsapata — megalakulásától kezdve mindig is a dolgozó nép érdekeiért szállt síkra. Fejlődése folyamán állandóan bírálóan mérte fel tevékenységét és arra törekedett, hogy a legszélesebb rétegek érdekei megvalósuljanak. Sajnos az utóbbi évtizedekben káros jelenségek is felüttök a fejüket, de ez nem jelenti azt, hogy a párt politikája eltávolodott a munkásosztály céljaitól. Csupán azt jelenti, hogy az eltorzulások a pártpolitika megvalósítása során egyesek nacionalista, dogmatista, liberalista és egyéb helytelen magatartása miatt következtek be.

Ezekre a fogyatékoságokra mutatott rá a legutóbbi pártlevél is, hangsúlyozván, hogy a kommunisták nem adhatják fel az osztályharcot, és hogy a társadalom minden szintjén a munkásérdekéért kell küzdeniük. A JKSZ csak akkor válik teljes mértékben a munkásosztály élcsapatává, amikor társadalmi-politikai akcióival olyan feltételeket teremt, amelyek során a munkásosztály az egész társadalmi újratermelést irányítja.

Ebben a folyamatban játszik jelentős szerepet a KSZ keretében megalakult munkásaktíva, forradalmi gyakorlatunk egyik vívmánya, amely pártunk statútumában is helyet kapott. Jelentősége igen nagy, hiszen a párt egységének alapvető biztosítója és lehetővé teszi, hogy a munkások politikai tevékenysége teljes mértékben kifejezésre jusson.

A JKSZ második konferenciáján a következő álláspont alakult ki: „A kommunisták szervezkedési és tevékenységi formáinak változtatását és fejlesztését alá kell vetni a közvetlen termelők által a JKSZ minden szervezete és fóruma álláspontjára, politikájára és akcióprogramjára gyakorolt hatás erősítésének”... „Feltétlenül fejleszteni kell a Kommunista Szövetség vezető szerveinek azt a gyakorlatát, és állandósítani azt a munkamódszerét, hogy minden fontosabb határozat előkészítése során biztosítsák, hogy a kommunista közvetlen termelők véleményt mondjanak róluk az előzetes megvitatás során. Ehhez hozzá kell járulnia annak is, hogy a KSZ községi szervezetei keretében a munkaszervezetek küldötteiből álló kommunista aktívák létesülnek.”*

Ezeknek a határozatoknak és álláspontoknak az alapján alakult meg községünkben 1972 májusában a kommunista munkások aktívája, tekintet nélkül arra, hogy abban az időben jelentkeztek a „munkásellenzékre”, a „KSZ-en belüli valamiféle munkáspártra”, „a munkásaktívára mint az élcsapat élcsapatára” vonatkozó tézisek, amelyeket bőségesen tárgyalt a sajtó is, de jelen voltak a KSZ községbeli tagjainak egy része körében is. Az aktíva a kommunista munkások politikai érvényesüléséért és akcióképességéért folyó harc lendületében alakult — azok érvényesüléséért az összetett politikai viszonyokban, azok között a feltételek között, amikor a Kommunista Szövetségben és szélesebb körben, a társadalomban is eszmei és politikai szembenállás bontakozott ki a liberalizmussal, csoportszellemmel és frakcióskodással szemben. Ebben, az osztályirányvonalnak, az eszmei és akcióegységnek az erősítéséért vívott harcban jelentős szerepe volt a kommunista munkások aktívájának. Igen jelentősen hozzájárult a káderpolitika osztálykritériumainak valóra váltásához és a Kommunista Szövetség községi szervezete összetételének osztálytársadalmi erősítéséhez is.

* Druha konferencija Saveza komunista Jugoslavije. Akcioni program. Komunist, 424.

Ebből a helyzetből következett a munkásaktíva alapvető feladata is, amelynek — amilyen mértékben csak lehetett — elő kellett segítenie, hogy a szabadkai kommunisták, a községi választmány és szervei minél sikeresebben hajtsák végre akcióikat, hogy megtörténjen a leszámolás a nacionalistákkal, liberálisokkal, technokratákkal és a munkásosztály, valamint a szocialista társadalom érdekeit fenyegető más ellenségekkel. A munkások aktívája ezzel a törekvésével voltaképpen a lehető legmegfelelőbbben képviselte nemcsak ennek a városnak, hanem Jugoszlávia munkásosztályának érdekeit és kívánságait is.

A kongresszus előkészítésére irányuló tevékenység során az aktíva erőteljesen támogatta a 10. kongresszus álláspontjait és határozatait előkészítésének platformját, és erőfeszítéseket tett, hogy hozzájáruljon alkotó feldolgozásához és álláspontjainak végrehajtásához. A kongresszusi álláspontok és határozatok alapján az aktíva hozzájárult a Kommunista Szövetség községi szervezete akcióinak kidolgozásához és alapvető irányelveinek konkretizálásához. Az aktíva a választmány szerveinek és az alapszervezeteknek megbízható támaszává lett a politikai tevékenység-beli felelősség erősítése és a forradalmi átütő erő fokozása tekintetében.

Igy szabván meg munkájának irányvonalát, a munkásaktíva — községünk haladó erőinek jelentős társadalmi-politikai támogatásával — elérte, hogy Szabadka munkásosztálya a vállalaton kívül először beszélhesen — s ezt nem is mulasztotta el — a maga nevében, a saját érdekeiről. Ezzel eltűntek mindazok a közvetítők, akik az ő nevében beszéltek, de nem az ő képviselői voltak, s nem is ismerték érdekeit és kívánságait. És éppen ez a munkásaktíva a tevékenységének egyik legnagyobb sikere.

A munkások aktívája a maga tevékenységével sohasem képezte és nem is képezi sem a KSZ községi bizottságának, sem a községi választmányának valamilyen párhuzamos szervét, hanem annak az összesített politikai tevékenységnek szerves része, amely megnyilatkozik a községi választmány és azok valóra váltásában. Ezzel a legjobb és leghatékonyabb módon megcáfolta mindazokat, akik ellenezték a munkásaktíva létrehozását, amely — szerintük — állítólag felesleges, mert a községi bizottság és a községi választmány egyes funkcióit venné át. Ma is léteznek még azonban bizonyos „dilemmák és bizonytalanságok”, sőt bizonyos „magyarázatok” is az aktíva tevékenységének szerepével kapcsolatban (hogy például az aktívának csak tanácsadó szervnek kell lennie a községi szervezet összetételében, s hogy a KSZ alapszervezeteivel való minden szilárdabb kapcsolat párhuzamossághoz vezethet, azaz az aktívát mint a KSZ szervét állítja be a községben). Az efféle „vélemények és megfigyelések” rámutatnak az aktíva intézményesítésének problémájára és lehetőségére, hogy a Kommunista Szövetség politikai szervévé váljék. Amint azonban már mondtam, a gyakorlatban sikerült kikerülni azt a veszélyt, hogy az aktíva esetleg a KSZ szervének szerepét öltse magára a községben. Úgy vélem, hogy az aktíva valóságos szerepe és orientációja megszilárdul abban az értelemben, ahogyan a JKSZ dokumentumai előíranyozzák, illetve hogy az aktíva mindenekelőtt a Kommunista Szövetség keretében kifejtett tevékenységével gyakorolja a maga önálló hatását a Kommunista Szövetség politikájára. Ez csak akkor érhető el, ha a KSZ minden alapszervezetében megértik, hogy a kommunista munkások aktívája a termelők demokratikus hatásának szervezett formáját gyakorolja a KSZ politikájára a községben, s hogy ebben az értelemben nagyobb érdeklődésnek kell megnyilatkoznia munkája iránt. Ellenkező esetben lassabban vívhatja ki az elismerést a munkások soraiban, és lassúbb lesz az eszmei-politikai munkája iránti érdeklődésnek, támogatásának és kezdeményezésének erősödése, s lassabban alakíthatja ki álláspontjait magában az öngazgatási és társadalmi-politikai gyakorlatban szerzett tapasztalatok alapján. Másrészt magában az aktívában teljesen ki kell bontakoznia annak a felfogásnak és gyakorlatnak, hogy az aktíva tagjainak mindig a KSZ alapszervezetei eszmei-politikai akcióinak tapasztalataira s az alapszervezetekben jelentkező problémák és nehézségek

pozitív tapasztalataira kell alapozniuk véleményüket és javaslataikat, mert „a KSZ munkások soraiból való tagjainak szerepét és valóságos hatását a közvetlen termelők objektív helyzete alakítja ki”.*

Ebben a munkában, valamint határozatainak meghozatalában a munkások aktívája az egység magas fokáról tett tanúbizonyságot. Ez a szilárd egység éppen azért vált lehetségessé, mert a hozott határozatok és záradékok a munkásosztálynak és annak a környezetnek az érdekeit fejezték ki, amelyben az aktíva tagjai éltek és tevékenykedtek. A munkásaktíva határozatainak végrehajtását egyebek között az tette lehetővé, hogy az aktíva álláspontjait ismertették a munkaszervezetek munkásaival, s azok sajátjukként fogadták el őket, és harcoltak gyakorlati keresz-tülvitelükért.

Az aktíva előtt naponta felmerülő nagy politikai kívánalmak véleményem szerint még nincsenek arányban az aktíva tagjainak azzal a lehetőségével, hogy teljesen demokratikus úton léphessenek az aktíva elé, azaz hogy véleményük mindig magában a párt bázisában és széle-sebb körben folytatott széles körű politikai tanácskozások eredménye-ként alakuljon ki. Az aktíva kommunista tagjai véleményének eredetisé-ge és közvetlensége nem lehet eléggé hiteles, ha nem az önkormányzati gyakorlat tapasztalataiból, a kommünista közvetlen termelőknek és a társult munka más szubjektumainak álláspontjaiból és véleményeiből ered. Ebben az értelemben ki kell bontakoznia a kommunista munkások aktívája akciószerepének. Ha azt kéri és várják tőle, hogy fejtsé ki véleményét és javaslatait a község társadalmi, gazdasági és politikai életé-nek minden lényeges kérdésében, a Kommunista Szövetség akcióinak alapvető álláspontjaira és irányelveire vonatkozóan, s hogy eközben osztályjellegű legyen a fellépése, akkor ez valóban nem valósítható meg a bázissal való közvetlen kapcsolat nélkül. Tekintetbe véve az aktíva mun-kájával kapcsolatban a község területén szerzett négyesztendős tapasztalatokat, elmondhatom, hogy az aktíva tagjai komolyan fogták fel feladataikat, az összejöveteleken nyíltan, emberien és haborás nélkül terjesztették elő véleményüket és társaik véleményét, akár tagjai voltak azok a Kommunista Szövetségnek, akár nem. Az aktíva összejövetelei mindig munkajellegűek voltak, és azok ma is, nagyon jó és konkrét határozatok meghozatalára és konkrét álláspontokból eredő javaslatok előterjesztésére került sor akár a községi választmány, vagy annak szervei felé. A munkásaktíva igazolta létjogosultságát, rajta keresztül megnyilatkozott a munkások szervezett hatása a KSZ politikájának kialakítására. Úgy értékelhetjük, hogy a kommunista munkások aktí-vájának megalakítása minőségi ugrást jelentett a KSZ szervezeteinek munkájában, tekintettel arra, hogy az elmúlt időszakban a községi vá-lasztmány és a községi bizottság napirendjén is olyan kérdések szerepeltek, amelyek tekintetében nagyon is nagy szükség volt a munkások sza-vának meghallgatására.

A munkások aktívája munkája során sohasem törekedett arra, hogy megtestesítse a munkásosztályt, s így lépjen fel a nevében. Éppen ellenkezőleg, egész tevékenységével a munkásosztály kívánásait, óha-jait és érdekeit tükrözte, s arra törekedett, hogy a vállalat kapuin kívül is elvezesse munkásságát a politikai porondra, hogy olyan politikai té-nyezővé váljék, ahogyan a párt meghatározta.

Az aktíva szerepe és afirmációja attól függ, hogy milyen szilárd kapcsolatai vannak a községi választmánnyal és a községi bizottsággal. Programja és munkájának tartalma a Kommunista Szövetség tevékeny-ségének alapvonalából következik, melyet a községi választmány, illetve a községi bizottság állapít meg. A Kommunista Szövetség eszmei és poli-tikai kiépítésének eddigi akciói egyebek között arra is irányultak, hogy

* Druga konferencija Saveza komunista Jugoslavije. Akcioni program. Komunist, 424.

erősödjön a KSZ vezetősége a községi szervezetben, s ezzel együtt felelőssége és akcióképessége is. Az alapszervezetek erősítése és eszmei-politikai felkészítése mellett ez lényeges tényezője a községi szervezet eszmei és akcióegységének megteremtésében. A kommunista munkások aktívája építő jellegű tevékenységével, a KSZ községi vezetőségének támogatásával hozzájárult az egység szilárdulásához a községi szervezet szintjén, hozzájárult a vezetőség szerepének erősítéséhez és megszilárdításához az eszmei és politikai akciókban.

A választmány szervei és a munkások aktívája, kezdeményezően lépve fel a községi szervezet akcióprogramjának egyes kérdéseiben, biztosították, hogy az akciók alapvető politikai platformja nyilvános demokratikus megtárgyalás útján nyerjen megerősítést a KSZ szervezeteiben. Szükséges volna azonban, hogy a választmány és az aktíva között erősebb kapcsolat alakuljon ki, hogy az aktíva a politikai tevékenység keretében jelentkezhessen a választmány felé, hogy rajta keresztül maga a választmány is fokozottabb ösztönzést kapjon az egész széles körű pártbázis érdekkörébe tartozó feladatainak megvalósítására. Erősebben és közvetlenebbül hozzá kell fűzni az aktívát a községi választmány munkájához — kezdve a munka programozásának alkotó szakaszától egészen az akciók folyamatának és eredményeinek ellenőrzéséig —, erősíteni kell általában véve az aktíva helyzetét a KSZ községi szervezetében.

Az aktív valóságos osztálypolitikai funkciója nagy mértékben attól függ, hogy maguk a KSZ községi választmányának szervei mennyire törekednek arra, hogy mozgósítsák az aktívát az eszmei és politikai munkában, tevékenységük megszervezésében és módjának kidolgozásában. Ez azonban még nem elegendő, ha maga a KSZ községi vezetősége nem gondoskodik az alapszervezetekkel való állandó kapcsolatról, ha munkájával és akcióival nem irányítja a község szintjén a KSZ tevékenységének eszmei-politikai formáit is, ha nem áll kapcsolatban a társult munkával, a gyakorlattal s általában a társadalmi és gazdasági öngazgatási folyamatokkal. Véleményem szerint ez ma rendkívül jelentős, tekintettel arra, hogy igen sok új KSZ-alapszervezet alakult a társadalmi munka alapszervezeteiben, ahol jobban megmutatkozik a konkrét problematika. A községi szervezet szintjén megnyilvánuló eszmei és akcióegység megköveteli, hogy ez a kapcsolat még jobban konkretizálódjék. Ezért aztán a kommunista munkások aktívájára mint a kommunista községbeli eszmei és politikai tevékenységének formájára jóval nagyobb és konkrétabb akciószerep vár, és pedig az, hogy felölelje a politikai folyamatok minden fázisát, kezdve a feladatok programba foglalásától, az álláspontok kidolgozásától a politikai akciókban való részvételig, valamint az akciók folyamatának és eredményeinek figyelemmel kíséréséig. Csakis ily módon léphetünk túl az aktíva tanácsadói jellegén és a munka fórumszerű módján, ami az utóbbi időben nagyon is kifejezésre jut a munkában.

Mindezek a tapasztalatok, eredmények és nehézségek arra mutatnak, hogy az aktívák szerepének és hatásának erősítése tekintetében a község általános társadalmi, gazdasági és politikai viszonyaiból kell kiindulni. Ez külön kötelezettségeket is ró a Kommunista Szövetség vezetőségeire, mindenekelőtt azoknak az előfeltételeknek megteremtése tekintetében, hogy az aktíva tagjai, valamint az aktíva mint egész az önkormányzati gyakorlattal, a politikai élettel és a Kommunista Szövetség községbeli akcióival állandó közvetlen kapcsolatban fejthessék ki tevékenységüket. A technokrata és bürokrata erők, amelyek még mindig arra törekednek, hogy hatást gyakoroljanak a társadalmi, gazdasági és politikai viszonyokra, hogy lassítsák és fékezzék a társult munkában az öngazgatás erősödését, hogy megzavarják a KSZ alapszervezeteinek és a munkások aktívájának még szilárdabb együttműködését, megkísérlik úgy bemutatni az aktívát, mint valami mesterséges tákolmányt, amelyet figyelmen kívül kell hagyni, s ezt a felfogást át akarják plántálni a KSZ alap-

szervezeteinek gyakorlati állásfoglalásába is. Ez az oka, hogy a munkások aktívájára iránti ilyen álláspontot eszmei és politikai szempontból úgy kell minősíteni, mint a Kommunista Szövetség osztályjellegű öngazgatási szocialista irányvonala végrehajtásával szemben tanúsított ellenállást. Mindez arra mutat, hogy a munkások aktívájának még fokozottabb politikai érzéket kell kifejezésre juttatni a szocialista öngazgatási fejlődés problémáit illetően, és hogy tartalmi iránymeghatározásában semmiképpen sem maradhat a politikai történések peremén. Így járulhat hozzá a KSZ-szervek, valamint az egész községi szervezet akciói osztálytartalmának további erősítéséhez.

Ha az aktíva a szocialista öngazgatási fejlődésnek ezek felé a kulscérdései felé fordul, akkor lényegesen hozzájárulhat az akcióegység szilárdulásához. A részéről nyújtott támogatás biztosítja, hogy gyorsabban túltegyük magunkat a szűk érdekeken, s hogy gyorsabban és határozottabban lássunk hozzá az öngazgatási alapvető kérdéseinek (a társulásnak, káderpolitikának, a technobürokratikus viszonyok, a liberalizmus, csoportszellem, a társadalmi vagyon iránti eltorzulások kiküszöbölésének) a megoldásához.

A kommunista munkások aktívájára a kifejezett nehézségek és ellenállás ellenére is jelentős eszmei és politikai tevékenységet fejtett ki. Egész működésével úgy mutatkozott be, mint a mindennapi politikai aktivitás erőteljes bázisa és támogatója, mindenekelőtt a Kommunista Szövetség sorainak erősítése, az öngazgatási szocializmus további fejlesztése, valamint a Kommunista Szövetségnek és egész politikájának további affirmációja terén. A legfontosabb politikai eredmény abban mutatkozott meg, hogy erősödött a szocialista öngazgatási alapján kifejtett akciók osztályirányvonala. Hogy ez így van, azt tanúsítja a Kommunista Szövetség osztályösszetételének megváltozása, vagyis az is, hogy a munkás-ság soraiból sok új taggal gyarapodott a Kommunista Szövetség, s hogy társadalmunk minden rétege magáévá tette politikáját. Ebben az értelemben továbbra is szükség van az aktíva szerepének szilárdítására, a gyakorlat kibővítésére és az akciók belső gazdagítására.

A munkások aktívájára nem ismer megalkuvást a társadalom elleneségei elleni harcban, akár nacionalistáknak, liberálisoknak vagy technokratáknak hívják őket, s ez a körülmény újabb bizonyítéka, hogy igenis szükség van a munkások aktívájának további létezésére, mert ez a biztosítéka, hogy a munkások osztály érdekei továbbra is nem csupán az aktíva, hanem minden társadalmi és politikai szervezet és minden haladó erő politikai és társadalmi tevékenységének gyújtópontjában maradnak. Az aktívák támogatást nyújtanak minden haladó ügynek, és ez a biztosítéka annak, hogy a jövőben nem egykönnyen kerülhet sor politikai és társadalmi eltorzulásokra.

A tapasztalat az tanúsítja, hogy még jobb kapcsolatot kell teremteni a KSZ társult munkabeli alapszervezeteivel, hogy az aktíva keretében történő felmérés elnyerje a szükséges kiterjedtséget és közvetlenséget a társadalmi és politikai folyamatok, a helyzetek és viszonyok figyelemmel kísérésében és kiértékelésében. Ez jobb tájékozottságot, a politikai akciókba való fokozottabb bekapcsolódást követel, és szükségessé teszi a községi bizottság nagyobb támogatását és segítségét is.

Az aktíva munkamódszerét illetően politikai tevékenységének módja tekintetében véleményem szerint eljutottunk abba a fejlődési szakaszba, amikor nemcsak az összejöveteleken kellene megtárgyalni a munkában való részvétel különböző formáit, hanem a politikai folyamat különböző szakaszaiban is. Ez gazdagítja a gyakorlatot, lehetővé teszi a munkában mutatkozó formalizmus eredményesebb leküzdését, és hozzájárul az alapszervezetekbeli érdektelenség és az akciókbeli passzivitás kiküszöböléséhez. Káderszempontból az eszmei és politikai akcióba való bekapcsolódás a legjobb mód arra, hogy a munkások soraiból új káderek jelentkezzenek a szerteágazó társadalmi és politikai tevékenység és az öngazgatási döntéshozatal minden területén.

Mindebből nyilvánvalóan látszik, hogy az aktíva a maga munkaprogramjával és tevékenységével felölelte a Kommunista Szövetség akcióinak és eszmei-politikai harcának legidőszerűbb kérdéseit a községi szervezetben. A program kiterjedtsége és időszerűsége tanúsítja az aktívának azt a készségét, hogy álláspontjaival, javaslataival és kezdeményezéseivel hozzájáruljon az akciók erősítéséhez, valamint osztály- és öngazgatási tartalmuk fokozásához. Ez igen jelentős kvalitás a munka tartalmának eszmei és politikai beállításában. Magas szintű összehangoltság jut benne kifejezésre a községi szervezet szerveivel való együttműködésben, a munka tartalmának meghatározása tekintetében. A községi választmány és a községi bizottság programjának minden fontosabb kérdése rendszerint helyet kapott az aktíva üléseinek napirendjében is. Ebben az értelemben következetesen megvalósul a JKSZ tizedik kongresszusa határozatának az az álláspontja, hogy a pártpolitika minden fontosabb kérdésében meg kell hallgatni a kommunista munkások aktíváját is.

PETAR VUKOV

T I T O

*Ember Ember Ember
Hős Hős Hős*

*Gondolati fény
Sötét időkben*

*Haladó könyv
Csillagtól csillagig*

*Élők szívében
Történelemalkotó*

*Ember Ember Ember
Hős Hős Hős*

URBÁN János fordítása